

Program wieloletni pod nazwą „Wspieranie działań w zakresie kształtowania środowiska rolniczego i zrównoważonego rozwoju produkcji rolniczej w Polsce”

Zgodnie z postanowieniem uchwały Nr 175/2011 Rady Ministrów z dnia 6 września 2011 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Wspieranie działań w zakresie kształtowania środowiska rolniczego i zrównoważonego rozwoju produkcji rolniczej w Polsce” Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w oparciu o przekazane przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach „Rozliczenie końcowe z wykonania zadań” przedstawia Informację o stanie realizacji zadań oraz o wynikach uzyskanych w ramach tego programu.

Realizacja zadań w zakresie rzeczowym

W 2014 r. w ramach programu wieloletniego realizowano 18 zaplanowanych zadań pogrupowanych wg 4 priorytetów. Podjęte działania miały na celu:

- budowę systemu informacji o zmianach warunków produkcji rolniczej w Polsce,
- budowę baz danych pozwalających na ocenę wpływu rolnictwa na stan środowiska,
- realizację koncepcji zrównoważonego rozwoju produkcji rolniczej i kształtowanie jakości ziemiopłodów,
- wspieranie doradztwa rolniczego i usprawnienie transferu wyników badań i analiz do praktyki rolniczej.

Osiągnięte efekty

Należy stwierdzić, że w 2014 r. wszystkie cele szczegółowe programu wieloletniego były realizowane. Ich odzwierciedleniem są efekty uzyskane w ramach poszczególnych priorytetów. Są one następujące:

Priorytet I

1. Wykorzystanie systemu informacji wspomagającego adaptację rolnictwa do zmian klimatu do wykonywania analiz w ujęciu przestrzennym i dynamicznym
2. Prognozowanie zmian jakości środowiska glebowego na obszarach potencjalnego ryzyka z uwzględnieniem różnych scenariuszy oraz

opracowanie założeń ukierunkowanych na działania zmierzające do usuwania lub ograniczania degradacji gleb na tych obszarach

3. Porównanie wyników bilansów składników mineralnych sporządzanych różnymi metodami oraz wskazanie działań mających na celu poprawę efektywności gospodarowania nawozami i ograniczenie zagrożeń dla Morza Bałtyckiego.
4. Ocena skutków środowiskowych produkcji i wykorzystania biomasy ze szczególnym uwzględnieniem kryteriów ustanowionych przez UE.
5. Weryfikacja wskaźników akumulacji węgla w glebie w zależności od sposobu użytkowania, agrotechniki i zmianowania oraz ocena potencjału sekwestracyjnego rolnictwa związanego z możliwością stosowania nawozów i odpadów organicznych.

Priorytet II

1. Kalibracja i testowanie modeli oddziaływań instrumentów WPR na stan środowiska oraz prezentacja ich wyników w formie analiz przestrzennych identyfikujących obszary zagrożeń środowiska.
2. Opracowanie propozycji kierunków wielofunkcyjnego rozwoju OPR z uwzględnieniem działalności rolniczej, zasobów przyrodniczych, infrastrukturalnych i społeczno-ekonomicznych.
3. Analiza i ocena regionalnego zróżnicowania zawartości azotu mineralnego i siarki w glebach oraz ocena wpływu różnych systemów uprawy roli na retencję wodną gleb i ich aktywność enzymatyczną.
4. Opracowanie i upowszechnianie zbioru kryteriów i wskaźników służących do oceny zrównoważonego rozwoju rolnictwa z uwzględnieniem różnych poziomów zarządzania.
5. Opracowanie założeń do prognozy zmian produkcji rolniczej w regionach Polski.
6. Opracowanie i upowszechnianie zoptymalizowanych technik uprawy roli, nawożenia i regulacji zachwaszczenia oraz technologii z uwzględnieniem różnych systemów gospodarowania.

Priorytet III

1. Adaptacja i upowszechnienie w Polsce systemu oceny zawartości składników w glebach, roślinach i nawozach oraz propozycje doskonalenia przepisów

prawnych w zakresie dopuszczania do obrotu i stosowania w rolnictwie nawozów, substancji poprawiających właściwości gleby i stymulatorów wzrostu roślin.

2. Opracowanie syntezy dotyczącej oddziaływania gospodarstw specjalizujących się w chowie bydła mlecznego lub tuczu trzody chlewnej na środowisko przyrodnicze oraz opracowanie zaleceń dla praktyki.
3. Określenie przydatności stosowania systemów wspierania decyzji w różnych technologiach Integrowanej Produkcji Roślinnej (IPR).
4. Ocena wpływu regionalnych uwarunkowań na kształtowanie jakości ziarna zbóż, określenie zawartości metali ciężkich w zależności od czynnika genetycznego oraz ocena wartości pokarmowej nasion roślin strączkowych uprawianych w warunkach stresowych.
5. Ocena wartości użytkowych i odporności na choroby linii hodowlanych tytoniu z podstawioną cytoplazmą oraz materiałów hodowlanych chmielu o podwyższonej zawartości alfa kwasów.

Priorytet IV

1. Doskonalenie serwisu plonów w systemie IPO i upowszechnianie systemu doradztwa w zakresie produkcji roślinnej z wykorzystaniem platformy e-learningowej oraz ocena agrotechniki i porażenia upraw przez agrofagi w gminie przy pomocy systemu SIPROW.
2. Organizacja warsztatów naukowych i seminariów terenowych, prezentacje doświadczeń prowadzonych w IUNG-PIB oraz stworzenie komputerowego poradnika rolniczego.

Realizacja wskaźników zadaniowych

W okresie sprawozdawczym były realizowane wszystkie zadania współtworzące program wieloletni. Stopień realizacji planowanych celów był zróżnicowany i stanowił pochodną specyfiki zadań.

Mierniki realizacji programu z uwzględnieniem celów

Cel główny	Miernik	Wartość B - bazowa i D - docelowa mierników w 2014 roku			Zadania
		Plan		Realizacja	
		B	D		
Wspieranie działań w zakresie kształtowania środowiska rolniczego i zrównoważonego rozwoju produkcji rolniczej w Polsce	Liczba publikacji w tym z tzw. „listy filadelfijskiej”	315	437	122	
	Liczba konferencji, warsztatów, seminariów	45	64	19	
	Liczba ekspertyz i opinii	34	48	54	
	Liczba zeszytów w serii „Studia i Raporty IUNG-PIB”	10	15	6	
	Liczba uczestników konferencji, warsztatów, seminariów	1800	2400	2306	
Cele szczegółowe					
Budowa systemu informacji o zmianach warunków produkcji w rolnictwie w Polsce	System informacji	1	1	0	
	Bank danych	3	3	0	
	Raporty	9	13	4	1.1, 1.4
	Założenia strategii	0	0	0	
	Scenariusze działań	0	1	1	1.1
Budowa i rozwój narzędzi analitycznych oraz baz danych umożliwiających ilościową ocenę wpływu rolnictwa na stan środowiska	System informacji/model komputerowy	1	1	0	
	Bank danych	2	2	0	
	Raporty	13	18	5	1.3, 2.1, 3.1
	Monitoring	1	1	0	
	Wdrożenie technologii	0	1	1	3.4
Przygotowanie zaleceń pozwalających na podwyższenie produkcji rolnej z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju i jakości produktów	Monitoring	1	1	0	
	Bank danych	1	1	0	
	Raporty	13	19	6	3.3, 4.1, 3.2
	Materiał szkółkarski/plantacja	1	1	0	
Podniesienie poziomu wiedzy doradców rolniczych oraz wprowadzenie wyników badań do praktyki	Liczba publikacji	40	55	15	1.3, 2.3, 2.4, 2.5, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 4.1
	Liczba konferencji, warsztatów, seminariów	7	7	0	

Należy stwierdzić, że realizacja programu wieloletniego przebiegała prawidłowo, a mierniki przyjęte za podstawę oceny zostały zrealizowane, a nawet niektóre zostały przekroczone z uwagi na rozszerzenie zakresu merytorycznego prac na zlecenie MRiRW.

Wnioski wynikające z przeprowadzonych prac

1. Realizacja programu wieloletniego zapewnia następujące korzyści, takie jak:
 - a) płaszczyzna do współpracy MRiRW z praktyką rolniczą, doradztwem oraz władzami administracyjnymi i samorządowymi;
 - b) możliwość praktycznego wykorzystania wyników badań naukowych;
 - c) podstawa do zgłaszania nowych tematów badawczych wynikających z potrzeb praktyki;
 - d) popularyzacja działalności IUNG-PIB w kraju i poszczególnych jego regionach;
 - e) wyznacznik nowych analiz i zainteresowań pracowników IUNG-PIB oraz jednostek współpracujących;
2. Współpraca z partnerami uczestniczącymi w realizacji programu przebiegała prawidłowo, co również przyczyniło się w sposób istotny do uzyskanych efektów.
3. Współpraca zespołów realizacyjnych z kierownikami zakładów i działami obsługi przebiegała prawidłowo. Istnieje potrzeba podejmowania nowych form współpracy z partnerami i różnicowania form i zakresu transferu wyników programu wieloletniego do doradztwa i praktyki.
4. Realizacja PW w roku 2014 oznacza konieczność szybkiego reagowania na potrzeby MRiRW oraz innych jednostek, konieczność harmonijnego łączenia działalności naukowo-badawczej z ekspercką oraz potrzebę poszukiwania nowych źródeł informacji.

Realizacja w zakresie finansowym

Na realizację przez IUNG-PIB zadań programu wieloletniego wydatkowano w 2014 r. z dotacji celowej środki finansowe w wysokości 8 389 947,76 zł, co stanowi 98% kwoty przewidzianej na ten cel w ustawie budżetowej na 2014 r.

Taki stopień realizacji kosztów nie miał jednak negatywnego wpływu na wartość merytoryczną wykonanych prac i osiągnięcie celów programu.

Kosztorys zbiorczy realizacji Programu

Wyszczególnienie	Kosztorys zbiorczy realizacji Programu w 2014 r. (w zł)		
	Planowane	Wykonane	% wykonania
I. Koszty bezpośrednie	6 724 000,00	6 559 675,58	98%
1. Wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi	4 716 000,00	4 693 618,08	99%
2. Materiały i wyposażenie	910 000,00	867 470,03	95%
3. Usługi obce	525 000,00	455 248,72	87%
4. Podróże służbowe, konferencje, szkolenia	263 000,00	242 252,10	92%
5. Pozostałe koszty bezpośrednie	310 000,00	301 086,65	97%
II. Koszty ogólne*	1 839 000,00	1 830 272,18	99%
O G Ó Ł E M (I + II):	8 563 000,00	8 389 947,76	98%

* Koszty w tej pozycji nie zawierają amortyzacji i naliczane są od wynagrodzeń osobowych wraz z pochodnymi z cz. I, poz. 1.